

Okul Bağlamında Öğrenci Argosu**Okan Celal GÜNGÖR¹****Özet**

Argo, toplumdaki sosyal grupların kendi aralarındaki iletişimini ve grup dinamiğini güçlendirmek amacıyla dilin kendi imkânlarını kullanıp kelimelere yan ve mecaz anlamlar yükleyerek ya da yabancı kökenli kelimelerden istifade etmek suretiyle oluşturdukları, gizlilik esasına dayalı özel bir dildir. Argonun kullanım bulduğu alanlardan biri de okul ortamıdır. Çalışmada okul bağlamında öğrenci kesiminin kullanmış olduğu argo sözler, belli başlı sözlükler taranarak listelenmiş ayrıca Kayseri’de MEB’e bağlı çeşitli ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerden görüşme yoluyla elde edilen verilerden de istifade edilmiş ve öğrencilerin kullanmış oldukları argo sözler on iki başlık altında toplanmıştır. Neticede argo kullanımların daha çok erkek öğrencilere özgü olduğu, tembellik ve başarısızlık metaforu etrafında şekillendiği, akademik başarısı yüksek Anadolu liselerinde okuyan öğrencilerce çoğunun bilinmediği, bilirse dahi kullanılmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Argo, öğrenci, okul.

The Student Slang In the Context Of School**Abstract**

Slang is a private language based on confidentiality, which is generated by adding metaphors or connotations to native language or by making use of words of foreign origin in order to strengthen dialogue and dynamics among social groups in the society. One of the fields in which slang language is widely used is school environment. In this study the slang words used by students have been listed by scanning certain dictionaries. Interview data were obtained from students at various secondary schools of MEB (Ministry of Education) and they have been collected under twelve titles. In conclusion, it has been observed that slang is mostly intrinsic to male students and it has been used with the metaphor of failure and laziness. It has also been observed that slang is commonly unknown or unused by the students of Anatolian high schools where academic success rate is higher.

Key words: Slang, student, school.

Sosyal bir varlık olan insan mensubu olduğu toplumsal kültürün bir parçası olarak öncelikle ülke sınırları içerisindeki yazılı ve sözlü iletişimin temel aracı olarak kullanılan ortak dili öğrenir. Toplumsal iletişimin, ferdi ve milli kimliğin inşasında hayati bir rol oynayan bu dilin temel özelliği, bir gruba ya da zümreye özgü olmayıp tüm toplumu içine alacak zenginlikte ve standartta olmasıdır. Ortak dili edinerek mensubu bulunduğu topluma aidiyet bağıyla bağlanan, toplumun kültürüyle kültürlenmiş bireyler zamanla edindiği meslek ve içerisine girdiği farklı sosyal gruplar sayesinde daha farklı ve özel bağlar kurar. Kurulan bu özel bağların dile yansımaları da özel olur ve bireyler arasındaki bağ, iletişimi güçlendiren *sosyolekt* (Aksan, 2000: 87) adı verilen özel bir dil doğar. Bu özel diller içerisinde genel dilden ayrılarak küçük sosyal gruplara bağlı kişiler arasında, birtakım pratik ihtiyaçların karşılanması veya iletişimin pratikleştirilmesi amacıyla ortaya çıkan (Çifçi, 2007: 297) az çok gizli düşüncelerin anlatılmasına yarayan, canlı dillerin ortak mihrakı üstünde gelişen (Devellioğlu, 1980: 13) ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı kökenli biçimlerinden

¹ Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD DR Öğrencisi, okancelalgungor@hotmail.com

de yararlanmak suretiyle oluşturulan, herkesçe anlaşılmayan diller vardır ki bunlar argo adıyla anılır (Korkmaz, 2010: 24).

Fransa'da dilenci esnafının dili olarak ortaya çıkan, Fransızca *argot* olarak yazılan argo kelimesinin kökeni tartışmalı olup kelime bugünkü anlamını 1690'da kazanmıştır (Devellioğlu, 1980: 14) (Çıkış kaynağı ve kullanan alt kesim nedeniyle eskiden küllhanbeyi, tulumbacı, ayak takımı ağzı adıyla anılmış ve eski dilde *lisân-ı erâzil*, *lisân-ı hezele* deyimleriyle karşılanmıştır (Devellioğlu, 1980: 24). Argoyla ilgili tanımlarda hırsız, serseri, kaba, bayağı, şerir takımı, aşağılık, kültürsüz (Aktunç, 1998: 13) şeklinde olumsuz nitelemelere sık rastlansa da hemen her ülkede okumuş yazmış kesim arasında da tutunmuş ayrıca bunlar arasında argonun değişik türleri ortaya çıkmıştır: artist, öğrenci, bilgin argosu vb. (Aksan, 2000: 89).

Argoyu *genel ve alan argosu* diye ayıran Aktunç *genel argoyu*, alan argolarındaki sözcük dağarcığının zaman içinde oluşturduğu toplam sözcük ve deyim dağarcığı ile bu dağarcığa dayalı konuşma biçimi, *alan argosunu* ise kendi sosyal çevreleriyle sınırlı yaşayan ve genel olarak toplumun özel olarak da içinde buldukları topluluğun geri kalan kesiminden ayrılmak ya da korunmak isteyen, yaşama ortam ve biçimleri birbirine yakın kişilerce yaratılıp benimsenmiş sözcükler, deyimler bütünü; sözcükler bütününe dayalı konuşma biçimi şeklinde tanımlamıştır (Aktunç, 1998: 16).

Argo, *jargon* ve *küfür* kavramlarının çoğu zaman karıştırıldığı ve birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. *Jargon* konuşanlar dışındaki kimselerce anlaşılması için sözcüklerin bozulmuş biçimlerinden oluşturulan bir mesleğe mensup olanların kullandığı özel bir dildir (Aksan, 2000: 89). Çobanoğlu, mesleki veya sosyal bir grup müstereğine bağlı olarak ortaya çıkan argo sözleri belli bir grubun malı olmaktan çıkıp genel sirkülasyona geçtiği zaman jargon olarak nitelendirileceğini belirtir (Çobanoğlu, 2002: 52). Tüzin ise bu tür dillerin sosyal normların yasakladığı alanlarda (cinsel, dinsel, ideolojik, vb.) daha çok ortaya çıktığını ve sosyal normların bir tabu karakterine yaklaştığında jargonların, daha kapalı hâle geldiğini ve bir bakıma 'batını' bir dil niteliğine yaklaştığını ifade eder (Tüzin, 2006: 107). Küfür ise argodan çok farklı kullanım yeri, amacı ve yöntemi olan kusurlu iletişimin veya iletişimsizliğin tepki olarak dışa vurumudur (Yağmur ve Boeschoten, 2002: 59). Küfür, argoda olduğu gibi bir olguyu yahut durumu gizlemek değil, gizli ve ayıp olguyu açığa çıkararak hakaret etme amacıyla ortaya çıkmıştır. Bunlar argoda olduğu gibi bir gruba ait olmayıp toplumun bütün kesimleri tarafından kullanılır, kullanılmasa da bilinir (Akar, 2014: 31).

Aktunç, Türk argosunun oluşum alanlarını kullandıkları yerlere göre şöyle belirlemiştir: *Suç dünyası*: 1. hırsız, dolandırıcı, yankesici argosu 2. uyuşturucu argosu 3. kumar argosu 4. kabadayı argosu 5. dilenci argosu. *Kapalı dünyalar*: 1. Hapishane, tutukevi argosu 2. Yatılı okul, okul (öğrenci, öğretmen) argosu 3. Kışla (asker) argosu 4. Denizcilik argosu. *Azınlık dünyası*: 1. Etnik azınlık argosu 2. Göçmen argosu. *Cinsel Dünya*: 1. Cinsel argo 2. Eşcinsel argosu. *Alışveriş dünyası* 1. Esnaf argosu 2. Şoför argosu 3. Eğlence yerleri argosu. *Spor dünyası*: spor argosu şeklinde belirler (Aktunç, 1998: 11). Özkan ise bunlara *iletişim ve inanç dünyasını* da dahil eder (Özkan, 2002: 26-27). Bu çalışmada Aktunç'un tasnifinde kapalı dünyalar başlığı altında verilen, Devellioğlu'nun bu gibi argolar en çok yabancı okullarda ve liselerdeki dil öğrenme hevesine düşen öğrenciler arasında kullanılır dediği öğrenci argosu ele alınacaktır.

Öğrenci ve Argo

Öğrencilik, bireyin hayatındaki önemli evrelerden biridir. Beş altı yaşlarında başlar kimileri için yaşam boyu devam eder. İlk ve ortaöğretim öğrenciliği ise üniversite öğrenciliğinden biraz daha farklıdır. Öğrenci günün önemli bir bölümünü, ailesinden çok, okul ortamı içerisinde arkadaşları ve öğretmenleriyle geçirir. Belli bir mekânda, çoğunlukla kapalı bir alanda, belli kurallar çerçevesinde geçen süre içerisinde öğrenciden hem ders hem de davranış açısından öğrenciliğin gerektirdiği sorumlulukları sergilemesi beklenir. Öğrenci ise

içinde bulunduğu yaş döneminin de etkisiyle kendisine çizilen sınırları zorlayarak rutinleşmiş olan öğrencilik yaşamına hareket getirmek, renk katmak ister. Öğrenci argosunun ortaya çıkışında kapalı alanda arkadaş grubuyla geçirilen uzun zamanın ve ders, sınav gibi rutinleşmiş hususlara öğrenci penceresinden renk katma çabasının ve otoriteye isyan düşüncesinin etken olduğu söylenebilir.

Çalışmada argo sözlüklerde geçen, ilk ve orta öğretim öğrencilerinin okul, ders, sınav gibi hususlar bağlamında kullanmış oldukları sözler yanında MEB'e bağlı çeşitli ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerden görüşme yoluyla edinilen argo sözlere de yer verilmiştir.

Okul çerçevesinde öğrenci tarafından kullanılan argo sözler şu şekilde sınıflandırılabilir:

Derse giriş ve çıkış ziliyle ilgili argolar: cankurtaran, cenaze marşı, kudurma saati, kurtuluş çığırığı

Ders araç gereçleriyle ilgili argo: cephan

Okul ve okuldaki çeşitli yer ve kurullarla ilgili argolar: hamam, hapishane, jojo, kitap mezarlığı, muhabbethane

Derse çalışma, dersi anlama ve anlatma durumuyla ilgili argolar: ayıkmak, beyin amcıklaması, beton, dümenci, dümencilik, geviş getirmek, hasta, inek, inekçi, kaşalot, kuşlamak, otlamak, papağan gibi ezberlemek, sermek, tosmak

Okulda yapılan yazılı ve sözlü sınavlarla ilgili argolar: derlemek, dergilemek, ecel, ecel teri, emeksiz, can pazarı, frikik çekmek, hayırsever, kopiş, palas geçmek, piyango çekmek, röntgen, röportaj, torpil, vurgun

Derslerden alınan notlar ve karneyle ilgili argolar: barbunya, cortlamak, fatura, kefal, kefal tutmak, loto kuponu, simit, simit almak, tophane güllesi, toto oynamak

Dersten kalma ve sınıf tekrarıyla ilgili argolar: atomlamak, çakmak, çift dikiş, çift dikişliler, çifte dikiş, çifte kavrulmuş, diblemek, eski memur, gümlmek, kadayıf, kaput gitmek, kaputu kesmek, köfte, küme düşmek, takıntı, tırlamak, topu atmak, topu dikmek, torpillemek

Okuldan kaçma, okula gitmeme durumuyla ilgili argolar: asmak, ipini koparmak, kırmak, okuldan kaçmak, okulu kırmak, okulu asmak, tüyek

Okuldan atılma durumuyla ilgili argolar: afarozname, arka kapıdan mezun olmak, pasaport, pasaportunu almak, pasaportunu vermek, posta kaldırmak, siktirname

Öğretmenin çeşitli vasıflarıyla ilgili argolar: abla, ahiret sualcisi, cımbız, davul, faul vermek, gardiyan, kobra, kontes, kuru, Ramses, saçaklı, salatalık, sıfırcı, tintin

Öğrencinin yaş durumuyla ilgili argo: dede

Öğrencinin fiziki yapısıyla ilgili argo: umum müdür

Dil İncelemesi

1. Kelimeler: abla, barbunya, beton, cımbız, davul, dede [dide], deveci, dümenci, dümencilik, emeksiz, fatura, fedai, gedikli, hamam, hasta, inekçi, inekçil, kadayıf, kaşalot, kazık, kefal, kobra, kontes, kopiş, kuru, otlak, palamut, pasaport, Ramses, röntgen, röportaj, saçaklı, sıfırcı, simit, takıntı, tintin, torpil, tüyek

1.1. Adlar

1.1.1. Akrabalık adları: abla, dede [dide]

1.1.2. Eşya ve araç-gereç adları: cımbız, cephane, davul, dümen(ci), kazık, pasaport, röntgen
Hayvan adları: deve(ci), inek(çi), kaşalot, kefal, palamut

1.1.3. Yiyecek adları: barbunya, köfte, simit

1.1.4. Yer adları: hamam, otlak, tüyek

1.1.5. Meslek adı: kasap

1.1.6. Özel ad: Marşal, Ramses

1.1.7. Çeşitli nitelikleri, vasıfları karşılayan diğer adlar: beton, emeksiz, fedai, gedikli, hasta, kontes, kuru, röportaj, saçaklı, sıfırcı, takıntı, tintin, vurgun

1.1.8. Kısaltmalar: jojo, kopiş

1.2. Fiiller: asmak, atomlamak, ayıkmak, çakmak, dergilemek, derlemek, diblemek, gümlmek, hafızlamak, ineklemek, kaynatmak, kırmak, kuşlamak, otlamak, sermek, takmak, tırlamak, torpillemek, tosmak

2. Kelime Grupları

2.1. İsim-fiil grubu: arka kapıdan mezun olmak, faul vermek, frikik çekmek, ipini koparmak, kaput gitmek, kaputu kesmek, kefal tutmak, maç anlatmak, mektebe koymak, okulu asmak, okulu kırmak, okuldan kaçmak, palas geçmek, papağan gibi ezberlemek, pasaportunu almak, pasaportunu vermek, piyango çekmek, posta kaldırmak, topu atmak, topu dikmek, toto oynamak

2.2. Belirtisiz isim tamlaması: badem şekeri, beyin amcıklaması, can pazarı, ecel teri, kudurma saati, loto kuponu, marşal yardımını, tophane güllesi

2.3. Sıfat tamlaması: çift dikiş [çif dikişli], çift dikişliler, çifte dikiş, eski memur, ful casus

2.4. Sıfat-fiil grubu: cankurtaran, çifte kavrulmuş, hayırsever

2.5. Hane ve name kelimesiyle Farsça kurala göre oluşturulan birleşik kelimeler: afarozname, muhabbethane, siktirname

3. Ekler

3.1. Yapım Ekleri

3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

+CI: ahiret sualcisi, deveci, dümenci, dümencilik, inekçi, sıfırcı

+cık: beyin amcıklaması

+çil: inekçil

+II: çift dikişli, gedikli, saçaklı

IIk: kitap mezarlığı, dümencilik

+sız: emeksiz

3.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

+IA-: beyin amcıklaması, cortlamak, derlemek, dergilemek, diblemek, gümlemek, hafızlamak, ineklemek, otlak, tırlamak, torpillemek

3.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler

-Ak: saçaklı, tüyek

-an: cankurtaran

-gi: dergilemek

-gun: Kopya sonucu tam not alma

(i)ntı: takıntı

-(i)ş: çift dikiş, çift dikişli, çift dikişliler, çift dikiş gitmek, çifte dikiş

-k: otlak

-ma: beyin amcıklaması, kudurma saati

mAk: arka kapıdan mezun olmak, asmak, atomlamak, ayıkmak, cortlamak, çakmak, çift dikiş gitmek, dergilemek, derlemek, diblemek, faul vermek, frikik çekmek, geviş getirmek, gümlemek, hafızlamak, ineklemek, ipini koparmak, kaput gitmek, kaputu kesmek, kaynatmak, kefal tutmak, kırmak, kuşlamak, küme düşmek, maç anlatmak, mektebe koymak, okulu asmak, okulu kırmak, okuldan kaçmak, otlamak, palas geçmek, papağan gibi ezberlemek, pasaportunu almak, pasaportunu vermek, piyango çekmek, posta kaldırmak, sermek, takmak, tırlamak, top atmak, topu atmak, topu dikmek, torpillemek, tosmak, toto oynamak

-muş: çifte kavrulmuş

3.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-ar-: ipini koparmak

-l-: çifte kavrulmuş

-t-: kaynatmak

-tir-: geviş getirmek

3.2. Çekim Ekleri

3.2.1. Ad Durum Ekleri

3.2.1.1. Ayrılma eki: arka kapı+dan mezun olmak, okul+dan kaçmak

3.2.1.2. Yönelme eki: mektep+e koymak

3.2.1.3. Belirtme eki: ipi+(n)i koparmak, kaput+u kesmek, okul+u asmak, okul+u kırmak, pasaportu+(n)u almak, pasaportu+(n)u vermek, top+u atmak, top+u dikmek

3.2.2. İyelik Ekleri

3.2.2.1. Teklik III. kişi: badem şeker+i, beyin amcıklama+sı, can pazar+i, cenaze marş+i, ecel teri, kitap mezarlık+i, loto kupon+u, marşal yardım+i, tophane gülle+si

4. Alıntı Kelimeler

afarozname (< Rum. *aforoz*+Far. *nāme*) **barbunya** (< İt. *Barbone*) **beton** (< Fr. *béton*) **cımbız** (< Rum) **davul** (< Ar. *ṭabl*) **ecel** (< Ar.) **fatura** (< İt. *fattura*) **fedai** (< Ar. *fedāī*) **hamam** (< Ar. *ḥammām*) **hapishane** (< Ar. *ḥabs*+Farsça *ḥāne*) **hasta** (< Far. *ḥaste*) **gardıyan** (< Fr. *gardien*) **kadayıf** (< Ar. *kaṭā'if*) **kasap** (< Ar. *kaṣab*) **kaşalot** (< Fr. *arg. cachalot*) **kefal** (< Rum. *kefal*) **kobra** (< Fr. *cobra*) **kontes** (< Fr. *comtesse*) **Marşal** (< öz. is. Marshall) **muhabbethane** (< Ar. *muḥabbet*+Far. *ḥane*) **palamut** (< Rum.) **pasaport** (< Fr. *passport*) **Ramses** (< öz. is.) **röportaj** (< Fr. *reportage*) **röntgen** (< öz. is. Alm. Roentgen) **tebeşir** (< Far. *tebāşir*) **torpil** (< Fr. *torpille*)

Lügatçe

abla: Öğrencilere yakınlık gösterip bol not veren kadın öğretmen (Koç, 2002: 107)

afarozname: Okuldan çıkarılma belgesi (Aktunç, 1998: 30)

ahiret sualcisi: Öğretmen

arka kapıdan mezun olmak: Okuldan kovulmak (Aktunç, 1998: 43)

asmak: Okula, derse gitmemek (Aktunç, 1998: 45)

atomlamak: Öğrenci, sınıfta kalmak (Aktunç, 1998: 46)

ayıklmak: Konuyu anlamak

barbunya: Öğrenci için en yüksek not (Aktunç, 1998: 53)

beton: Sınavına çok iyi hazırlanmış öğrenci (Aktunç, 1998: 56)

beyin amcıklaması: Öğrenci için sıkıntı verici ders; çalışma, ezberleme (Aktunç, 1998: 56)

cankurtaran: Öğrenci için ders arası, teneffüs (Aktunç, 1998: 67)

canpazarı: Bütünleme sınavı

cenaze marşı: Derse giriş zili

cımbız: Öğrencilerini sürekli olarak tedirgin eden, iğneleyen kadın öğretmen (Koç, 2002: 108)

cortlamak: Sınavdan kötü not almak

çakmak: Öğrenci için yıl sonunda bir ya da birkaç dersten başarısız olmak, sınıfta kalmak (Aktunç, 1998: 74)

çift dikiş [çif dikiş]: Sınıfta kalıp önceki öğrenim dönemini tekrarlayan öğrenci (Aktunç, 1998: 80)

çift dikiş gitmek: Bir sınıfı iki yılda geçmek (Sezgin, 2013: 74)

çift dikişli: İki yıldır aynı sınıfta okuyan öğrenci (Aktunç, 1998: 80)

çift dikişliler: Sınıfta kalıp önceki öğrenim dönemini tekrarlayan öğrenciler (Geçgel ve Başar, 2005: 50)

çifte dikiş: Sınıfta kalıp önceki öğrenim dönemini tekrarlayan öğrenci (Aktunç, 1998: 80)

çifte kavrulmuş: İki yıldır aynı sınıfta okuyan öğrenci (Aktunç, 1998: 80)

davul: Çok sayıda kadın öğretmen (Koç, 2002: 109)

dede [dide]: Okulda sınıfın en yaşlı öğrencisi (Aktunç, 1998: 86)

dergilemek: Küçük kâğıt parçalarına kopya hazırlamak (Aktunç, 1998: 88)

derlemek: Küçük kâğıt parçalarına kopya hazırlamak (Aktunç, 1998: 88)

deveci: Dersi anlayarak değil ezberleyerek öğrenen öğrenci (Aktunç, 1998: 88)

diblemek: Sınıfta kalmak (DS II: 1480)

dümenci: Ders bakımından hep geride kalan, başarısız öğrenci (Aktunç, 1998: 97)

dümencilik: Sınıfın en tembeli olma durumu (Sezgin, 2013: 88)

ecel: Yazılı sınav

ecel teri: Sözlü sınav

emeksiz: Kopya çeken öğrenci (Aktunç, 1998: 102)

eski memur: Her sınıfı kala kala ikişer yılda bitirmiş öğrenci; okulda yıllanmış öğrenci (Aktunç, 1998: 105)

fatura: Karne

faul vermek: Öğrenciyi azarlamak (Aktunç, 1998: 110)

fedai: Gönüllü olarak sözlüye kalkan öğrenci

frikik çekmek: Dikkatli öğretmenin dersinde kopya çekmek (Arslan, 2009: 281)

ful casus: Hiçbir şey bilmeyen öğrenci (Aktunç, 1998: 117)

gardiyan: Nöbetçi öğretmen

gedikli: Sınıfta kalan öğrenci (Sezgin, 2013: 107)

geviş getirmek: Öğrencinin bilmediği şeyleri anlatmaya başlaması

gümlemek: Öğrenci için sınıfta kalmak (Aktunç, 1998: 128)

hafızlamak: Çok çalışmak, öğrenmeden satır satır ezberlemek (Sezgin, 2013: 118)

hamam: Okulda disiplin kurulu (Aktunç, 1998: 131)

hapishane: Okul

hasta: Tembel öğrenci (Aktunç, 1998: 135)

hayırsever: Birilerine kopya veren

inekçi: Çok çalışan öğrenci, ezberci (Aktunç, 1998: 149)

inekçil: Çalışkan, ezberci öğrenci (Sezgin, 2013: 131)

ineklemek: Yoğun bir şekilde ders çalışmak, dersi ezberlemek (Aktunç, 1998: 149)

ipini koparmak: Öğrenci, okulla ilgisini kesmek (Aktunç, 1998: 149)

jojo: Saint Josef kolejinde okuyan öğrenci (Ersoylu, 2010: 252)

kadayıf: Sınıfta kalmış öğrenci (Aktunç, 1998: 156)

kaput gitmek: Bitirme sınavlarının hiçbirinde başarı sağlayamamak (Aktunç, 1998: 164)

kaputu kesmek: Bitirme sınavlarında yalnız bir dersten geçer not almak (Aktunç, 1998: 164)

kasap: Çok zayıf not veren erkek öğretmen (Uzuntaş, 2002: 37)

kaşalot: Çalıştığı hâlde dersi yine de öğrenemeyen öğrenci (Aktunç, 1998: 167)

kaynatmak: Birtakım bahaneler bulup öğretmeni de inandırarak dersin boş geçmesini sağlamak, sınavı erteletmek (Aktunç, 1998: 171)

kazık: Öğrenci için çok zor, koşulları güç sınav (Aktunç, 1998: 171)

kefal: Öğrenci için geçer, zayıftan yüksek not (Aktunç, 1998: 173)

kefal tutmak: Sınavda, sınıf bitirmede kimsenin beklemediği bir şekilde geçer not almak (Aktunç, 1998: 173)

kırmak: Okula gitmemek (Aktunç, 1998: 182)

kitap mezarlığı: Kütüphane

kobra: Kıt notlu öğretmen, acımasız erkek öğretmen (Aktunç, 1998: 186)

kontes: Kadın öğretmen (Aktunç, 1998: 189)

kopiş: Öğrenci için kopya (Aktunç, 1998: 189)

köfte: Yıllanmış eski öğrenci (Sezgin, 2013: 164)

kudurma saati: Teneffüs

kuru: Çok zayıf kadın öğretmen (Koç, 2002: 111)

kuşlamak: Başka konularla ilişkisiyi keserek sınav için yoğun biçimde çalışmak (Aktunç, 1998: 194)

küme düşmek: Sınıfta kalmak

maç anlatmak: Sınavda özellikle yazılı sınavda, soruyu yanıtlamaya çabalarken ilgisiz, saçmasapan şeyler yazmak (Aktunç, 1998: 201)

loto kuponu: Karne

Marşal: Kolay, rahat ders (Aktunç, 1998: 209)

Marşal yardımı: Sınav esnasında öğretmenin öğrenciye yaptığı yardım (Aktunç, 1998: 209)

mektebe koymak: Çocuğu mektebe bırakmak, okula başlatmak (Aktunç, 1998: 81)

muhabbethane: Sınıf

okulu asmak: Okula gitmemek (Aktunç, 1998: 225)

okulu kırmak: Evden okula gidecekmiş gibi çıkıp başka bir yere gitmek (Aktunç, 1998: 225)

okuldan kaçmak: Okula gitmemek (Aktunç, 1998: 225)

otlamak: Ders çalışmak (Aktunç, 1998: 227)

otlak: Okulda sınıf, dersane (Aktunç, 1998: 227)

palamut: Öğrencinin kopya çekme malzemesi (Aktunç, 1998: 232)

palas geçmek: Sınavı kolay geçmek (Aktunç, 1998: 232)

papağan gibi ezberlemek: Anlamını öğrenmeden ezberlemek (Arslan, 2009: 293)

pasaport: Okuldan atılma belgesi (Aktunç, 1998: 236)

pasaportunu almak: Okuldan kovulmak (Aktunç, 1998: 236)

pasaportunu vermek: Okuldan kovmak (Aktunç, 1998: 236)

piyango çekmek: Not defterinden gelişi güzel bir şekilde öğrenciyi sözlüye kaldırmak (Sezgin, 2013: 205)

posta kaldırmak: Birkaç öğrenci okula gitmemek, okuldan kaçmak (Sezgin, 2013: 207)

Ramses: Ortaokul ve lisede erkek tarih öğretmeni (Aktunç, 1998: 248)

röntgen: Öğrenci için göz ucuyla bakma, kopya çekme (Aktunç, 1998: 249)

röportaj: Sözlü sınav (Sezgin, 2013: 211)

saçaklı: Giyinişine özen göstermeyen kadın öğretmen (Koç, 2002: 113)

salatalık: Yaşlı öğretmen (Gökmen Mor, 2009: 14)

sermek: Öğrenci, dersleri çalışmayı, takibi bırakmak (Aktunç, 1998: 256)

sıfırcı: Notu çok kıt veren öğretmen (Aktunç, 1998: 256)

siktirname: Okuldan atılma belgesi (Aktunç, 1998: 259)

simit: Okulda sıfır notu (Aktunç, 1998: 259)

simit almak: Sıfır almak (Aktunç, 1998: 259)

takmak: Öğretmen, öğrenciyi mimlemek, onu özel bir ilgiyle izlemek, ona olumsuz anlamda diğerlerinden farklı davranmak (Aktunç, 1998: 272-273) 2. Sınavda başaramamak (TS, 2011: 2251)

takıntı: Öğrenci için öğretim yılı sonunda geçer not alınamamış ders (Aktunç, 1998: 272)

tebeşir: Cephane

tırlamak: Sınıfta kalmak (Aktunç, 1998: 282)

tintin: Niteliksiz öğretmen (Aktunç, 1998: 283)

top atmak: Öğrenci için sınıfta kalmak (Sezgin, 2013: 242)

tophane güllesi: Öğrenciye verilen not; sıfır (Aktunç, 1998: 285)

topu atmak: Öğrenci için sınıfta kalmak, bir üst sınıfa geçememek (Aktunç, 1998: 286)

topu dikmek: Sınıfta kalmak (Bingölçe, 2001: 148)

torpil: Öğrenci için kopya (Aktunç, 1998: 287-288)

torpillemek: Sınıfta kalmak (Devellioğlu, 1980: 149)

tosmak: Yoğun bir şekilde ders çalışmak, dersi ezberlemek (Aktunç, 1998: 288)

toto oynamak: Karnede 0, 1, 2 rakamları çok olmak (Aktunç, 1998: 288)

tüyek: Okuldan kaçmayı kolaylaştıran gizli geçit (Aktunç, 1998: 291)

umum müdür: Şişman talebe (Arslan, 2009: 258)

vurgun: Kopya sonucu tam not alma

Sonuç

Okul bağlamında öğrenci argosu "Derse giriş ve çıkış ziliyle ilgili argolar, ders araç gereçleriyle ilgili argo, okuldaki çeşitli yer ve kurullarla ilgili argolar, derse çalışma, dersi anlama ve anlatma durumuyla ilgili argolar, okulda yapılan sözlü ve yazılı sınavlarla ilgili argolar, derslerden alınan notlarla ilgili argolar, dersten kalma ve sınıf tekrarıyla ilgili argolar, okuldan kaçma, okula gitmeme durumuyla ilgili argolar, okuldan atılma durumuyla ilgili argolar, öğretmenin çeşitli vasıflarıyla ilgili argolar, öğrencinin yaş durumuyla ilgili argo ve öğrencinin fizikî yapısıyla ilgili argo" şeklinde 12 başlık altında toplanmıştır.

Söz konusu kullanımlar daha çok genel liselerle meslek liselerinde okuyan öğrencilere özgü olup akademik başarısı yüksek Anadolu liselerinde okuyan öğrenciler tarafından pek çoğu bilinmemektedir. Argonun ihtiyaçlara dayalı pratik, işlevsel yapısı, değişen toplum ve kültür yapısına paralel kendini güncellediği gerçeği göz önüne alınırsa Devellioğlu'nun belirttiği gibi bir okuldan öteki okula hatta aynı okul içinde bir sınıftan öbür sınıf arasında dahi değişim göstermesi tabiidir. Yıldız'ın Tuzla Deniz Harp Okulu öğrencileri arasından tespit ettiği askerî okul argosu da bu durumu kanıtlar niteliktedir (Yıldız, 2002: 129).

Öğretmen ve öğrenci için rutin olan olay ya da durumlardan ziyade sıra dışı olay ve durumların ifadesinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Okullardaki argo kullanımların büyük ölçüde erkek öğrencilere özgü olduğu, kız öğrencilerin anlamlarını bilseler de bu kelimeleri kullanmaktan imtina ettiği gözlenmiştir.

Argo sözlerin çoğunluğunun ders başarısı düşük, okula devam problemi olan öğrencilerle ilgili olduğu, tembellik ve başarısızlık metaforu etrafında şekillendiği görülmüştür.

Dersten kalma ve sınıf tekrarıyla ilgili argo sözlerde *atomlamak*, *çakmak*, *top atmak*, *topu atmak*, *topu dikmek*, *torpillemek* şeklinde kırma, vurma ve patlama çağrışımı yapan ifadelerin çokluğu dikkati çekerken, derslerden alınan notlarla ilgili kullanımlarda simit, simit almak, tophane güllesi, toto oynamak şeklinde bir tür şekil benzerliği ilgisiyle durumu somutlaştırma kaygısı ön plandadır.

Hayvan adları ve hayvana özgü vasıflar *deve*, *geviş getirmek*, *inek*, *kaşalot*, *kuş*, *kuşlamak*, *otlamak* şeklinde öğrencinin ders çalışma şekliyle ilgili kullanımlara yansımıştır.

Barbunya, *beton*, *cımbız*, *davul* gibi alıntı sözlerin yanı sıra *asmak*, *sermek*, *kırmak*, *koparmak* şeklinde, dilin kendi imkânlarıyla türetilmiş ince bir nüktenin, keskin bir zekânın ve yaratıcı hayal gücünün ürünü olan, günlük dildeki kelimelere farklı anlamlar, mecazlar yüklenerek elde edilmiş kullanımlar da mevcuttur.

Alan argosuyla genel argo ve halk dili arasındaki geçişi öğrenci argosunda da görmek mümkündür. *Asmak*, *ipini koparmak*, *kırmak*, *sermek*, *topu atmak*, *topu dikmek* şeklindeki kullanımlar sadece öğrencilere özgü olmayıp bugün artık genel argoya, hatta halk diline mal olmuştur.

Yansıma sözler *gümlemek*, *toslamak* şeklinde tutum ve davranışların fiil şeklinde ifadesinde kullanılmıştır.

Özel ad olarak tarihî şahsiyetlere yer verilmiş, Mısır hükümdarı *Ramses*, sert mizaç bağlamında erkek tarih öğretmeni, ABD Dışişleri Bakanı *George Marshall* ise II. Dünya Savaşı sonrasında hazırladığı ekonomik yardım paketinden hareketle öğrencisine sınavda yardım eden öğretmen için kullanılmıştır.

Kısaltmalı yapı olarak *çif dikişli* (< çift dikiş) *jojo* (Saint Jojo), *kopiş* (< kopya), *toto* (< spor toto) *oynamak* sözleri tespit edilmiştir.

Hâl eklerinden belirtme hâl ekinin, iyelik eklerinden III. teklik şahıs iyelik ekinin, kelime gruplarından isim fiil grubunun, isimden isim yapan eklerden +*cI* ve +*II*, fiilden isim yapan eklerden ise -*MAk* ekinin daha çok kullanıldığı görülmüştür.

İlk argo sözlüklerde okula ve öğretmene yönelik çok fazla kullanım olmamasına rağmen bugünkü öğrenci argosunun çeşitliliği ve öğretmene yönelik *gardiyan*, *kasap*, *salatalık* gibi olumsuz kullanımların varlığı ise eski eğitim sisteminde yetişen öğrenciyle çağımız öğrencisinin okula ve öğretmene yönelik bakış açısındaki değişimle izah edilebilir.

Kaynakça

- Akar, A. (2014). Türk Sözlük Biliminde Tanımsız Bir Alan: Sövgü Sözleri. *Dil Araştırmaları*, 14. S, 27-33.
- Aksan, D. (2000). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. 1. C. Ankara: TDK.
- Aktunç H. (1998). Büyük Argo Sözlüğü. İstanbul: YKY.
- Arslan, M. (2009). Argo Kitabı. İstanbul: Kitabevi.
- Bingölçe, F. (2001). Kadın Argosu Sözlüğü. İstanbul: Metis.

- Çifçi, M. (2007). Argonun Nitelięi ve Argoya Bakış Açımız. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(2), 297-300.
- Çobanoğlu, Ö. (2002). Sanatsal Bir Dışavurum Formu Olarak Argo Kavramının Halkbilimsel Çözümlemesi. *Türk Kültüründe Argo* (Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Gülden Saęol) Hollanda: Sota. 49-56.
- Devellioğlu, F. (1980). Türk Argosu. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ersoylu, H.(2010). Türk Argosu Üzerinde İncelemeler. İstanbul: Ötüken.
- Koç, A. (2002). Argoda Kadın. Türk Kültüründe Argo (Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Gülden Saęol) Hollanda: Sota. 103-115.
- Korkmaz, Z. (2010). Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK.
- Mor, G. (2009). Türkiye'deki Gizli Dillerin Ses Şekil ve Kavram Alanı Bakımından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kars.
- Özkan, N. (2002). Gizli Dil Olarak Argonun Fonksiyonu Üzerine. *Türk Kültüründe Argo* (Ed. Naskali, E. G. ve Saęol, G.) Hollanda: Sota. 23-31.
- Sezgin, B. (2013). Yeni Argo Sözlüğü. İstanbul: Cinius.
- Türkçe Sözlük (2011). Ankara: TDK.
- Tüzin, D. (2006). Argo ve Küfür Bağlamında Cinsel Eylemin Nesnesi Olarak Kadın. *Milli Folklor*. 18 (71), 105-107.
- Uzuntaş, A. (2002). Argoya Dilbilimsel Açından Bir Bakış. (Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Gülden Saęol) Hollanda: Sota. 31-40.
- Yağmur, K. Ve Boeschoten, H. (2002). Dilbilim Yöntemleri Işığında Argonun İncelenmesi. *Türk Kültüründe Argo* (Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Gülden Saęol) Hollanda: Sota. 57-66.
- Yıldız, N. (2002). Askerî Okul Argosu. *Türk Kültüründe Argo* (Ed. Emine Gürsoy-Naskali ve Gülden Saęol) Hollanda: Sota. 129-135.